

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ №5

АГИТАТОРДЫН БЛОКНОДЫ

5 №
Май
1973 j.

КПСС-тин Горно-Алтайский обкомынын пропаганда ла
агитация бөлүги

17 ИЮНЬ — ЈЕРБОЙЫНДАГЫ СОВЕТТЕРГЕ ВЫБОРЛОРДЫН КУНИ

РСФСР-дин ле өскө дө союзный республикалардын ишкүчиле јаткандарынын депутаттарынын јербойындагы Советтеринин полномочийлеринин сйи 13 июньда божоп јатканынан улам, Республикалардын Верховный Советтеринин Президиумдары 1973 жылда 17 июньда краевой, областной, окружной, районный, городской, јурт ла поселковый Советтерге выборлор өткүрери керегинде Указтар јарлагандар.

Советтерге выборлор өткүрөтени — бистин орооннын политический жүрүминде, социалистический демократияны тыгыдарында ла элбедеринде сүрекей јаан учурлу керек болуп јат. Шак онын учун советский улус государственный јаннын органдарына выборлор өткүреринде бийик көдүрингилү туружат.

Бу избирательный кампания ла албатынын јангынын јербойындагы органдарына выборлор нөк. Л. И. Брежневтин СССР-дин 50 жылдыгына учурлаган докладында айдылган задачаларды јенүлү бүдүрерине јаан јөмөлтөзин јетирер. Ол мынайда айткан: «Государственный строительство социалистический демократияны оног ары өскүрер ле јарандырап керекте бистин алдыста, нөкөрлөр, јаан иштер туруп јат. Бу иштин тсс ууламјылары КПСС-тин XXIV съездинин резолюциясында көргүзил-

ген. Ол — албаты-јон башкартуда оноң тың эрчимдү туружары, Советтер общественный жүрүмди башкарарында бойлорынын жүзүн-башка ууламҗылу иштерин бүткүлинче толо бүдүрери, исполнительный органдар представительный органдардын алдына отчедын эдип турар ээжини жүрүмде турумкай бүдүрерин јеткилдеери, социалистический законностьты оноң ары тыңыдары, албатынын шинжүзинин ижин јарандылары болуп јат».

Эмдиги иштеп турган депутаттар бойлорынын эки жылга шыдар өйдин туркунына өткүрген ижинин шылтузында экономический ле культурный жүрүмнин көп бөлүктөринде јакшынак једимдер болорын јеткилдегендер. Олор КПСС-тин XXIV съездинин јөптөрин јадын-јүрүмде бүдүрери јанынан элбек иш өткүргилейт. Советтердин бу ижи бистин социалистический обществоны тыңыдарында ла өскүреринде сүрекеј јаан учурлу болуп јат.

Ороондо иштеп турган бежен мунга шыдар Советтер ле олордын эки миллионноң ажыра депутаттары — коммунистический строителствонын бастыра бөлүктөринде эрчимдү иштеп турган сүрекеј јаан ийде-күч. Производствоны өскүреринде, улус јадар туралар, школдор, балдардын ла культурно-просветительный иштин учреждениелерин тударында, городторды ла јурттарды јарандыларында, ишкүчиле јаткандардын жүрүминин кемин бийиктедеринде албатынын жаңынын органдарынын ижинин учуры јаан. Јурт хозяйствоны өнжидетени, колхозторды ла совхозторды мынан ары там ла тыңыдатаны база Советтердин эрчиминен ле баштанкайынан камаанду.

Бистин коммунистический партия Советтердин тоомҗызын ла учурын бийиктедерине сүрекеј јаан ајару јетирет. КПСС-тин Төс Комитединин калганчы жылдарда Советтердин ижи аайынча јараткан јөптөринде государственный јаннын бу төс бөлүктерине коммунистический строителствонын эмдиги өйинде партиянын ла государ-

ствонын политиказын јербойында чокум бүдүрерин јеткилдеери јанынан бийик некелте эдилип јат.

Депутаттардын Статузы керегинде Закон Советтердин тоомјызын ла учурын јангыдан бийик кемине көдүрген. Албатынын чыгартулу улузынын элбек ле күндүлү полномочиелерин чокумдап тура, Статус ологго государствонын ла албатынын алдында јаан каруулу болоры јанынан бийик некелте эдип јат.

Бистин областьта выборлорго белетенери јанынан иш баштала берген. Горно-Алтайский автономный областьтын ишкүчиле јаткандарынын депутаттарынын областной Соведине выборлор өткүрер Горно-Алтайский областной избирательный комиссияны төзөгөни керегинде РСФСР-дин Верховный Советинин Президиумынын Указы јарлалган, аймактарда, городто, јурттарда ла поселктордо выборлор өткүрер избирательный комиссиялар төзөлгөн, јербойындагы бастыра Советтерге депутаттар көстсйтөн округтар төзөлгөн лө өскө дө көп иштер өткүрилген.

Келип јаткан выборлорды политический бийик көдүринилү өткүрерин ле бу јаан общественно-политический ишти выборлор өткүреринин ээжилерине чокум келиштире өткүрерин јеткилдейтени јербойындагы партийный организациялардын ла бастыра агитационный коллективтердин сүрекеј јаан кереги болуп јат.

Јербойындагы Советтердин выборлоры краевой, областной, аймачный, городской, јурт ла поселковый Советтердин бастыра депутаттарынын ижинин көрүзи болор. Выборлорго белетенер өйдө эмдиги иштеп турган депутаттардын бастыра ижин, избирательдердин јакылтала-рын канайда бүдүргендерин шинжүлөп көрөлө, јакшы ченемелдерди таркадары, једикпестерди јоголторы јанынан элбек иш өткүрилер учурлу.

Бу избирательный кампания КПСС-тин XXIV съездинин јөптөрин бүдүрери јанынан иш, анчадала тогузынчы

бешжылдыктын үчинчи жылынын план-жакылталарын бүдүрери жанынан иш кидим өдүп турган өйдө өткүрилип жат. Онын учун выборлорго белетенер ишти калык-жоннын политический ле иштеги эрчимин там ла бийиктедериле колбулу өткүрерине жаан аяру эдер керек. Выборлорды политико-массовый, хозяйственный ла культурно-просветительный иштерде жагы једимдерле уткыырын јеткилдейтени партийный организациялардын каруулу задачазы болуп јат.

Социалистический демократиянын, советский избира-
тельный системанын ээжилерин калык-жоннын ортодо јартайтаны — жаан учурлу иш. Агитпункттардын, клубтардын бастыра агитаторлордын, политинформаторлордын ла пропагандисттердин, областной газеттердин ле радионын бастыра өткүрип турган идейно-политический ижи кажы ла кижини ижинде жагы једимдерге једип аларына көдүрерине ууландырар учурлу.

ИШТИН ИТОГТОРЫ ЛА ЈУРТ ХОЗЯЙСТВОНЫН ИШЧИЛЕРИНИН ЗАДАЧАЛАРЫ

Эмди колхозтордын ла совхозтордын фермаларында иш эрчимдү өдөт. Малчылар малдан алар продукцияны эдип чыгарарын ла белетеерин элбедери учун Бастыра-союзный социалистический мөрөйгө кирижеле, јаан көдү-ринилү иштеп турулар.

Область ичинде государственного эт садарынын планы 114 процентке, жымыртканын — 121, сүттин планы — 98 процентке бүткени бу жылдын баштапкы кварталында бүдүрген иштин итогторынан көрүнөт. Жылдык план аайынча 104 центнер ноокы таралар ордына 141 центнер таралган.

Кан-Оозы аймактын ишчилери эн јакшы көргүзүлөргө једип алгандар. Албаты-хозяйственный планы олор бастыра көргүзүлөр аайынча ажыра бүдүрген.

Кош-Агаш ла Улаган аймактардын колхозчылары ла совхозторынын ишмекчилери база да јакшы көргүзүлөргө једип алгандар.

Көксуу-Оозы аймактын совхозторынын ишмекчилери, хозяйстволорынын башкараачы ишчилери ле специалисттери партийный организацияларга баштадып, быјыл кыштын айалгазы коомой до болгон болзо, государственного сүт садары јанынан өткөн өйдө сондогонын јоголтып салгандар. Агаштын бүринен азырал белетеерин тәзәп алган шылтузында, олор малдын кирелтезин көдүрип, баштапкы кварталда албаты-хозяйственный планы бастыра көргүзүлөр аайынча бүдүрип салгандар. Андый аргалар кажы ла аймакта, кажы ла хозяйстводо барын Көксуу-Оозы аймактын хозяйстволорынын ченемели көргүзөт. Бу аргаларды бойынын өйинде тузаланары сүт, эт,

түк ле малдан алар өскө дө продукция белетеери жанынан государственный жакылтаарды жаныс ла бүдүрер эмес, же чик жок ажыра бүдүрер арга берер.

Андый да болзо, кезик партийный организациялар, хозяйстволордын башкараачылары ла специалисттери бу жаан учурлу керекке ажару салбай, бойынын аргаларын тузаланбай, государствонын улам сайын жетирип турган болушына иженгилейт. Темдектеп айтса, Ондой аймак эт жанынан планды бежен тоннага жетпес бүдүргөн, Шабалин, Майма ла Турачак аймактар дезе государственного сүт садары жанынан жакылтаарды бүдүрип болбогон.

Мал кыштаган турлуларда эмди сырагай каруулу ой жедип келди. Малдын төрөөри нургулай башталган, көп хозяйстволордо азырал астап, түгенерине жеткен. Онын учун эмди малдын күчин уйадатпаска ла өскө дө жылытуулар этпеске кажы ла фермада, кажы ла двордо, бозунун, койдын кажаандарында керектин аайын шиндеерин тыгыдар керек.

Эмди меес, күнет жерлерде кар кайылып, карантылай бергенинен улам, малды одорлодып кабырар арга бар боло берди. Же Шабалин аймактын кезик фермаларында, Майма аймакта Кызыл-Өзөктин ле Чойдын совхозторында одордын өлөнгин тузаланбай, малды жеткил азыраары жогынан чеден-кажаандарда тудуп, кирелтезин жабыздып турулар.

Уйларды төрөөрине чике жакшы белетеп, жаңы чыккан бозуларды ончозын корып алар керек. Боос уйларды ачып үрелип калган силосло азыраганда, бозулар ичегекарыннын кыжык оорузыла оорый берерден аябас. Онын учун боос уйларды төрөөринен эки недеде озо ло төрөгөн кийининде 10 күнге чыгара андый силосло азырабас керек. Жаңы чыккан бозуларды оорытпазынын база бир аргазы азыраар ээжини буспай бүдүрери, сүттин ле бозуга ичирип турган өскө дө азыралдардын чыгдыйы жакшы болоры болуп жат.

Малчылардын ижи сүреен көп. Малды жайгыда одорлодып кабырарын бойынын өйинде ле чике төзөөринин учуры жаан. Ого эмдегештен белетенип турар керек.

Эмди жылдын база бир каруулу өйи — жаскы кыра ижи жууктап келди. Тогузынчы бешжылдыктын үчинчи жылынын жазы журт хозяйствонун ишчилерине, колхозтордын, совхозтордын ла «Журтхозтехниканын» предприятиелеринин башкараачыларына ла специалисттерине, журтхозяйственный органдарга, партийный ла советский Организацияларга анчадала жаан некелте эдет.

Жердин кыртыжына чөп-от өлгөн чачылбазын деп, үренди арутап ла үрендеер кондициязына жетирерин сүрекей чике төзөп алар керек. Үрен — ол бийик түжүм аларынын төзөлгөзи. Чөптөлип калган, коомой сортту үренле үрендегенде, аштын түжүми гектар жерден үч-төрт центнерге ас алынып турганын ундыбас керек.

Тракторлордын ла журтхозмашиналардын ремонтунун чындыйын база катап шиндеп көрүп, сүрткүш материалдарды, минеральный удобрениелерди ле корон-химикаттарды тартып тургандарын шинжүгө алар керек. Быжыл жаскы кыра ижин сырагай кыска өйдин туркунына өткүрип саларга келижет. Онон улам кырачылардын алдында уур задачалар тургузылып ла аштын түжүми учун олардын каруулу болоры тынып туру. Кажы ла хозяйстводо жаскы кыра ижин өткүреринин чокум планы бар болор учурлу.

Бу каруулу өйдө журт жерлердеги партийный организациялардын башкараачы учуры жаан. Кыра ижинин өйинде кырачыларга камаанын күнүн сайын жетирип, оларды эрчимдү ишке көдүрер аргалу болзын деп, партийный комитеттер ле бюрор коммунисттерди ишке келиштире тургузар, жалаң иштеринин планын кыйалтазы жогынан бүдүрерин жеткилдеер учурлу. Общественный малды азыралла жеткилдеери жалаң ижи төзөлгөлү жакшы өдөринең камаандузын база билер керек.

КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы Л. И. Брежнев «СССР-дин беженјылдыгы керегинде» докладында 1972 јылдын итогторын ајаруга алып, мынай-да айткан: «Агротехниканын ончо некелтелерин чокум бүдүрип турган, үрен-аш өскүрер иш јакшы төзөлгөн, удобрениелерди чике тузаланып турган хозјайстволордо айдын-күннин айалгазы коомой болгонынан јаан кором-јы болбоганын бу јылдын ченемели көргүзип туру. Јартап айтса, ишти јакшы төзөгөн јерлерде күйгектин јетирген түбеги тын да јаан эмес болды. Анайдарда, нөкөрлөр ар-бүткеннин јеткер-түбегиле тартыжатан эн артык эп-арга хозјайствоны төзөөринин культуразы бийик болоры, эрчимдү ле турумкай иш болуп јат».

Бистин областьтын партийный, советский ле хозјайственный башкараачылары, јурт хозјайствонын специалисттери јаскы кыра ижин јенүлү өткүргениле коштой, общественный малга азырал белетеерин элбедеринин ижем-јилү төзөлгөзин салар учурлу.

Ю. С. СЕРЕБРЯНСКИЙ.

ТУЖУМГЕ ЈААН КИЧЕЕМЕЛ

Быјыл Туулу Алтайдын колхозторы, совхозторы ла өскө дө журтхозяйстванный предприятиелери 104,8 мун гектар јерге јылдам өзүмдер, ол тоодо 56,8 мун гектарга аш, 17,5 мун гектарга силосный культуралар, 30 мун гектардан элбек јерге бирјылдык өлөндөр үрендеер, 222 гектар јерге картошко ло маала ажын отургузар учурлу.

Мынан көргөндө, јаскы эйдө журт јердин ишчилерине сүреен јаан иш бүдүрерге келижер. Айла ишти кыска өйгө (45—50 күнге), чындый бүдүрер керек.

Туулу Алтайга јас быјыл эрте келген. Јалаң ижи тегиндегизинен 5—10 күнге озо башталган. Көп јылдардын туркунына өткүрген шинжүлердин көргүскени аайынча болзо, эрте јас көп учуралдарда ас јаштарлу болуп јат. Онын учун бу јылда јердин кыртыжындагы чыкты корырына ла чебер кородорына аңылу ајару салар керек. Кырага чыгар баштапкы ла арга тужында тургуза ла чыкты корыыр иш өткүрер, өскөртө айтса, «зиг-заг» тырмууштарла солокты ла парды 1—2 истен тырмаар керек. Јаскыда кыра сүрер тушта көп чык јылыйып јат. Чыкты јердин кыртыжында корып аларга амадап, јерди сүрген кийининде тегеликтер бүдүмдү (кольчатый) катокторло тактаар керек. Андый катоктор јердин кыртыжын ныкталтат, бу ок өйдө дезе јердин сыраңай ла үстүги кыртыжы күбүр артып јат. Андый учуралда чыктын јылыйтузы кезем астай берет.

Кар кайылып түшкен ле согында бүктерде иштейтен эн ле јарамыкту өй башталат. Јерлик чабындардан бис ка-

ту азыралдардын билдирүлү үлүзин (20—25 процентин) алып жадыс. Бу сйдо областьта жерлик чабындардан эм тургуза слөн ас, бир гектарынан 5—7 ле центнерден келижип јат. Бүк јердин кажы ла гектарынан арбын олөн аларга кичеенер керек. Јаскыда чабындарды агашташтан арчыырына бир де неме чаптык этпей јат. Апрель ле майдын баштапкы күндери — бүк јерлердин үстүги кыртыжын јарандыраына эн артык ой. Элден ле озо көпјылдык олөндөрдү бар олөнгө үзеери үрендеер, минеральный удобрениелер чачар керек. Минеральный удобрениелер, анчадала азотныйлары фосфорный удобрениелер ле јаба жерлик олөндөрдүн, анайда ок көпјылдык ла бирјылдык олөндөрдүн түжүмин эки, үч катапка көптөдип јат. Областын зоназына ла јердин чындыйына көрө аммиачный селитра бүдүмдү азотный удобрениелерди бир гектарга 1 центнерден 3 центнерге јетире чачар. Азотный удобрениелер аммонийдин сульфады бүдүмдү болзо, оларды бир гектар јерге бүдүн јарым катап көп чачар керек. Фосфорный удобрениелер бүдүмине көрө бир гектарга 1 центнерден 5 центнерге јетире келижип турар учурлу. Минеральный удобрениелердин тузалузы областьтын ончо зоналарында — Кош-Агаштан Маймага јетире — јарталган. Чуй чөлдүн айалгаларында јерди сугарар ла удобрениелерди тузаланар тушта бирјылдык олөндөрдүн түжүми бир гектардан 30—40 центнерден ле оног до көп болуп јат. Калганчы јылдарда Кош-Агаш аймактын колхозторы јер ижин чынынча баштап алганы јакшы. Јурт хозјайствонун областной управлениези ологго ончо јанынан болуш јетирип, керектү техника, бирјылдык олөндөрдүн үренин, удобрениелер берип јат.

Областьта силосный культуралар — кукуруза, күнкузук ла оног до өскөлөри элбек јерге (17,5 мун гектарга) үренделет. Бу культуралар биске мал чеден-кажаанда турар ойгө јулукту јакшынак азырал бергилеп јат.

Андый да болзо, область ичинде силосный культуралардын түжүми эмдиге ле жабыс. Кукурузанын жажыл бүрин бир гектардан 120—150 центнерден, өскө силосный культураларды 95—100 центнерден жуунадып турадыс. Силосный культураларды өскүрер тушта областьтын колхозторында ла совхозторында көп резервтер тузаланылбай жат. Силос эдерге көп аразында кукуруза ла күнгузук алдынан бойлоры эмезе өскө культураларла алыштыра үренделет. Кукуруза ла күнгузук бойынын өзүмине, өскө культураларга көрө, элбек јер керексип јат. Онын учун кукурузаны ла күнгузукты кыйалта јогынан ортозы 70 сантиметрден болгодый јалбак јолдорло үрендеп, согында јолдорынын ортозын кыйалта јогынан күбүредип турар керек. Силосный культураларды үрендеген јердин кажы ла гектарын 25—30 тонна өтсклө эмезе 1,5—2 центнер аммиачный селитрала (азотный удобрение) јарандырганда, ол культуралар анчадала бийик түжүм берип јат. Өтөк-чиринти кажы ла колхозто, совхозто бар, оныла элден озо силосный культураларды јеткилдеп турар керек. Общественный малды јулукту азыралла толо јеткилдеерге, бис силосный культуралардын түжүмин область ичинде орто тооло бир гектардан 200—250 центнерге јетирер учурлу. Бисте андый аргалар бар.

Областьта 56,8 мунг гектар јер аш культураларла, көп јанынан арбала, сулала үренделер. Бистин область госу-дарствого аш сатпай турганда, аш культуралардын түжүми малга концентрированный азырал болуп јат. Беш-јылдыктын үчинчи јылында кажы ла гектар јерден 10—11 центнер аш өскүрип алары, текши тооло 59—60 мунг тонна аш жуунадып аларына једери — јер иштеечилердин эмдиги задаказы мындый.

Аш өскүрер хозяйствоны башкарарында үренди јер-бойында өскүрип алар суракка аңылу ајару салар керек. Агрономдор аш культуралардын үренин өскүрер участоктор төзөөрин јеткилдеер учурлу. Үрен өскүрер участок

канча кире элбек јерде, кайда болорын эмдештен јартап алар, онын агротехниказын озолодо шүүп ксрөр керек.

Областын ар-бүткенинин ле климадынын айалгалары башка-башка. Онын учун кажы ла чокум хозяйстводо бойынын аңылу темдектери бар. Текши схеманын болор аргазы јок. Ол ок өйдө дезе ончо аймактарга јарагадый агрономический эп-аргалар бар.

Озо үрендейтен культураны талдаары андый текши эп-аргалардын бирүзи болуп јат. Озо үрендейтен культурага тос некелте — онын чөп өлөндөрдөн ару болоры. Бистинг айалгаларда мындый некелтелерге ару пар, эрте сүрген солок јарап јат.

Чындыйы јакшы үрен аш аларга, үрен өскүрер участка фосфорный удобрениелерле јарандырар керек. Бир гектар јерге 2—2,5 центнер двойной суперфосфат чачса, аш 4—6 күнге эрте быжар.

Үрендеер алдында үренди грибковый оорулардан корырына болуп коронхимикаттарла быркырадар керек. Бир гектар јерге 5,5—6 миллион өзүнгир үрен үренделер учурлу. Ашты арга јеткенче эрте үрендегени јакшы. Ашты үрендеген кийининде 1—2 истен тактап койор керек. Бу эп-арга үреннинг кылгаланып келерин түргендедип јат. Үрен кылгаланып келерде, кыраны тырмап койзо, чөп өлөндөрлө тартыжарга јенил болот. Майманын айалгаларында андый ишти атшы үрендеген соңында 3—4 күннинг бажында өткүрер. Сооктордон улам үрен бачым кылгаланбай турган јерде кыраны эмеш орой тырмаар. Чөп өлөндөр койылып өзүп келгенде, оларды гербицидтерле јоголтор.

Јер ижин јангыс ла бийик агротехнический кеминде өткүрзе, бастыра јуртхозяйственный культуралардын бийик түжүмин алар, келетен кышка общественный малды арбын азыралдарла јеткилдеер аргалу.

Ю. БАЛАКИН.

ЈЕРДИ ЈАРАНДЫРАРЫНА АЛБАТЫ-ЈОННЫН КИЧЕЕМЕЛИН УУЛАНДЫРАР

Малчылар, специалисттер, хозяйстволордын башка-
раачылары малдын продуктивностын көдүрери керегинде
жаантайын санангылап, учы-түбинде кыйалта жогынан
азыралды көптөдө эдер деген шүүлтеге келип турады-
лар. Бистинг Туулу Алтайда кыра, чабын эдип тузалан-
гадый жерлер ас. Туулардын кайыр келгендери, кыра ла
чабын жерлер апаш-ташка бастырганы, кескен ағаштар-
дын төңөштөри, састалган ойбок жерлер, каан жылдар —
бу ончозы бийик ле турумкай түжүмдер аларына жаан
чаптыгын жетирет.

Андый айалгадан чыгар арга кайда? Бу суракка сү-
рекей јарт ла чокум каруу КПСС-тин XXIV съездинде
берилген. Түжүмди ончо жерлерде бийиктеерин јеткил-
дейтен төс айалгалардын бирүзи јерди элбеде јаранды-
раары, өскөртө айтса, мелиорация өткүрери болуп јат.
Мелиорация дегени— јерди кургатканы эмезе суактага-
ны ажыра онын чындыйын јарандыраар, түжүм берер
аргазын көдүрер дегени.

Бистинг областта јерди кургадар эмезе суактаар иш-
тердин кемин бийиктедерине ле тебүлерин түргендедери-
не ийде-күчтү эмдиги техникала јепсенген алты мелиора-
тивный ПМК төзөлгөн. Ол ПМК-ларда төңөштөр коддорор
45 уур трактор ло бульдозер, гусеницалу ла көлөсөлү јүс-
тег ажыра тракторлор, экскаваторлор, јер өрүмдеер уста-
новкалар ла көп тоолу оног до өскө техника бар. Мында
иштеп тургандардын тоозы 400-тег ашкан.

Областын колхозторында ла совхозторында јер су-
актаар системаларды јеткилдеерине аңылу организа-

ция — јер суактаар системалардын управлениези тӱзӱлгӱн. Анда гидромелиораторлор, гидротехниктер, агрономдор иштегилеп јат. Быјыл управлениеде технический отряд тӱзӱлӱт, ол јер суактаар системаларды техникала јеткилдеп, оларды ремонттоп турар. Мелиоративный ла суухозјайствєнный объекттерди тударына керектӱ проектно-сметный документацияны белетеер ишти јарандыраарына 1972 јылдын декабрь айында Горно-Алтайскта «Запсибпипроводхоз» деп институттын јаантайын иштеер проектно-изыскательский экспедициязы тӱзӱлгӱн.

КПСС-тин Тӱс Комитеди ле Советский башкару јурт хозјайствоны ӱскӱрерине кичеемелин јаантайын јетирип, мелиоративный ла суухозјайствєнный строительствого кӱп акча ла материалдар берип турулар.

Калпанчы јылдарда бистин областта јерлерди кургадарына эмезе суактаарына государство 6 миллион салковой акча чыгымдаган. Мынызы 16,5 мун гектар јерде чабындарды ла одорлорды тӱзинен ала јарандыраар, элбеги 200 гектар састарды кургадар, 600 гектар кургак јерлерди суактаар, 90 мун гектар одорлорды суактаар арга берген.

Быјыл мелиорационный иштердин кеми ӱткӱн јылдагызынан 1,5 миллион салковойго кӱптӱӱр, ӱскӱртӱ айтса, 1,5 катап кӱп болор, јер кургадар ла суактаар иштер аайынча дезе — эки катапка кӱптӱӱр.

6500 гектар јерде чабындарды тӱзинен ала јарандыраар, 770 гектарда јер суактаар системалар тудар, 380 гектар састарды кургадар, 30 мун гектар одорлорды суактаар керек. Иш сӱреен јаан. Темдектезе, Кан-Оозы аймакта XXII партсъездтин адыла адалган колхозто 550 гектар, Эдегандагы совхозто 450 гектар, Эликманардагы совхозто 480 гектар чабындар јарандырылар. Чабындарды ла одорлорды јарандыраары областтын 17 колхозында ла совхозында ӱткӱрилер.

Быјыл Кош-Агаш аймактын мелиораторлары јаан иш

бүдүргилеер. Олорго госуларствонун берген 463 мун салковой акчазын ишке тузаланар керек. Јер суактаар системалар СССР-дин беженјылдыгынын адыла, ХХІ партсъездтин адыла, Калининнин адыла адалган колхозтордо, «40 лет Октября», «Кызыл Чолмон», «Путь к коммунизму» колхозтордо тудулар.

Колхозтор ло совхозтор көп жылдарга тузаланар культурный одорлор тѳзѳѳрин баштапкы ла катап баштаар. Андый одорлор элбегі 400 гектар јерде болор.

Культурный одорлор тѳзѳѳр керекте јакшы баштанкайын Алтыгы Оймондогы ла Кѳксуудагы совхозтордын ишчилери кѳргѳзип турулар. Кѳп жылдарга тузаланар культурный одорлорго темдектелген эки участокты тѳзѳп божодорына бу хозяйстволордо көп иш эдилген.

Турачак аймакта Дмитриевкадагы совхозто јер кургадар система бүдѳре тудулган сонунда, јуртхозяйственный ишке ѳзеери 550 гектар јерлер кожулар, мынызы совхозко јылдын ла белетеп турган азыралдарды 7—8 мун центнерден ас эмес азырал единицага кѳптѳдѳр арга берер.

Кан-Оозындагы ПМК-нын мелиораторлары Амурдагы совхозто бар састарды кургадып баштап алгандар. Бешјылдыктын учына јетире олор иште тузаланарына 2000 гектар јер табыштырар учурлу. Јагыс ла бу јерди тузаланганынын шылтузында Амурдын малчылары 25 мун центнер азырал единицаны ѳзеери алар. Билдирѳлѳ кожулта.

Бу јылдын февраль-март айларында мелиораторлор взрывпромнын ишчилериле кожо чокум уулу взрывтын болужыла узуны 5 километр тѳс канал казып, элбегі 300 гектар јерде јырааларды кезип койгондор. Амурдагы совхозто састарды кургадар иштердин башталгазы јакшы деп айдарга јараар. Мынан да ары андый тебѳлерле иштеер керек.

Горно-Алтайский ПМК-нын јер ѳрѳмдеер бригадала-

ры одорлорды суактар ишти быјыл база коомой эмес баштап алгандар. Темдектезе, Кан-Оозы аймакта ХХІ партсъездтин адыла адалган колхозто үч мун гектар јер суакталган, «Путь Ильича», «Ленинский наказ» колхозтордо скважиналар өрүмдеер иш учына једип браадыры. Ол иш божозо, база 6 мун гектар одорлор суакталар.

Мелиоративный ПМК-лардын коллективтерине көп иш бүдүрер керек. Је бу организациялардын эм тургуза бүдүрип турган мелиорационный иштери бистин јаландарды, бүктерди ле одорлорды јарандырар некелтелерден сүрекей сондоп јат.

Јурт хозяйствонун ишчилеринен јаан ајару некегедий јаландар, чабындар эмезе одорлор кажы ла колхозто, совхозто бар. Јаландардан апаш-ташты туура эдери, јер тырмаары, үзеери өлөндөр үрендеери, удобрениелер чачары ла көп тоолу оног до өскө иштер јенгил эмес, је оморды бүдүрер аргалу. «Јер јалакай колды сүүп јат» — деп, јер иштеечилер айдыжат. Јерди кичеезен, ол салган күчин, эткен чыгымдарын учун бай түжүмле быянын јетирер.

Јерлерди јарандырары ончо улустын, кажы ла кижинин кереги боло берер учурлу. Ол бистин областьтын колхозторында ла совхозторында бийик түжүмге экелер чике јол, общественный малга азыралдарды јаантайын көптөдөр ижемјилү тзөлгө болуп јат.

Н. ШАДРИН.

«ЗНАНИЕ» ОБЩЕСТВОНЫҢ БАШТАМЫ ОРГАНИЗАЦИЯЛАРЫНЫҢ ИЖИН ЖАРАНДЫРАР

«Знание» общественның баштамы организациялары ишкүчиле јаткандардың коллективтеринде эмезе олардың јаткан јерлеринде үредү-билгирлерди элбеде таркадар, ишкүчиле јаткандарды коммунистический күүн-санаалу эдип таскадарында партийный комитеттерге болуш јетирер учурлу.

«Знание» общественның областной организациясында 160 баштамы организация, олардо «Знание» общественның 2730 члени иштейт. Лекциялардың ла өскө дө иштердин 90 процентине шыдарын общественның баштамы ла районный организациялары өткүрет.

В. И. Лениннің чыкканынан ала 100 жылдыгын темдектеерине белетенип турган сйдө, анайда ок партияның XXIV съездиле, СССР-дин ле областьтың беженјылдыгын байрамдаганыла колбой «Знание» общественның баштамы организациялары јаан иш өткүрген. Областьта юбилейный јылда 20 мунг 123 лекция кычырылган, олардың 73,2 проценти — общественно-политический тема аайынча лекциялар.

Горно-Алтайскта јуртхозяйственный ченемел көргүзер станцияның, Кош-Агаш аймакта СССР-дин беженјылдыгының адыла адалган колхозтың, Ондой аймакта Караколдың, Шабалин аймакта Чамалдың ла Чопоштың школдорының, Турачактың орто үредүлү школының баштамы организациялары үредү-билгирлерди албаты-јон ортозында таркадарын јакшы тözöp турулар.

«Знание» общественның члендерин пропагандистский ишке текши тартып алган, лекционный пропаганданың

текшилик планын тургузып, лекторлорды үредип белетее-
рине ле организаторский ишке јаан ајару эткен баштамы
организациялардын ченемелин таркадары јаан учурлу.

Лекционный иштинг текшилик планы баштамы органи-
зацияда тургузылар, анда ишкүчиле јаткандардын кажы
ла коллективинде, кажы ла цехте, бригадада, группада,
отделениеде бир айдын туркунына бир-экиденг ас эмес
лекционный иш өткүрерин темдектеер керек. Мындый
планду иш тогузынчы бешјылдыктын јаан учурлу јылы-
нын албаты-хозяйственный пландарын бүдүреринде
ишкүчиле јаткандарга јаан болужын јетирер учурлу.
Турачактагы орто үредүлү школдын баштамы организа-
циязы лекционный пропаганданы шак анайда тözöp јат.

Бу организациянын лекторлоры лекцияны аймактын
тös јеринде ишмекчилердинг коллективтеринде кычырып
турулар. Бастыра баштамы организацияларда лекция
кычырарынын текшилик планы тургузылат. Лекцияны
качан, кайда кычыратаны кажы ла лектор ажындыра
билип јат.

Лекторлор лекцияны талдап алган тема аайынча кы-
чыргылайт. Темдектезе, В. И. Семенюк ла А. Я. Майдуrow
телекейлик айалга керегинде, З. И. Негодяев научный
атеизм, И. И. Казанцев дезе ак-айасты шингдеерининг
сурактары аайынча лекциялар кычырадылар. Педагоги-
ческий темалар, литературанын ла искусствонын сурак-
тары аайынча лекциялар кычырып турган лекторлор ба-
за бар. Бастыра лекциялар ажындыра кычырылган эмес-
зе шүүжилген ле јастыразын түзеткен кийининде органи-
зацияда кычырарына барат. «Знание» обществонын член-
дерининг јуундары да өткүрилип турат. Бу јуундарда
лекционный пропаганданын чындыйы ла учуры јанынанг
сурактар көрүлет. Је мыныла коштой, кезик организация-
ларда «Знание» обществонын члендери эрчимдүү јакшы
иштебей турулар. Турачак аймакта «Знание» общество-
нын баштамы 16 организациязынан јүүк ле беш организа-

ция јакшы иштейт. Темдектезе, Иогачтагы школдын (председатели И. А. Киршина), Горно-Алтайский агаш-комбинаттын (председатели М. М. Арбатский), Пыжыдагы ремонт ۆткүрер заводтын (председатели Пронькин) организацияларында ла оног до ۆскө бир канча организацияларда Уставтын некелтелерин бүдүрбей турулар. Школдын ӯредүчилерине лекция кычырылбайт, Иогачтын клубында лекция кычырарынын ла беседа ۆткүреринин планы јок. Горно-Алтайский агашкомбинаттын цехтеринде ле производственный участокторында лекция база кычырылбайт. Андый организациялар ۆскө дө аймактарда бар.

«Знание» обществонын баштамы организацияларынын ижинде бир јаан једикпези лекторлорло методический иш ۆтпөй турганы болуп јат. Майма, Шебалин ле Қош-Агаш аймактардын көп баштамы организацияларында семинарлар, консультациялар, лекцияларды угары төзөлбөгөн. Кычырып турган лекциялардын көп нургунына рецензия бичилбейт. «Лектордын сөзи» деп журналдан ла «Знание» обществонын чыгарган брошюраларынан керектү материалдарды јеткилинче тuzаланып тургандары јок. Баштамы организациялар хозяйствонин башка-башка бөлүктеринде иштеп турган специалисттерди «Знание» обществонын членине тартып аларына тын кичеенбейдилер. Бир канча аймактарда обществонын 10-ног ас члени иштеп турган баштамы организациялар бар. Онызы Уставка јарабай јат.

Городской ло районный организациялардын президиумдары јакшы башкарбай турганынан улам баштамы организациялардын отчетно-выборный јуундарда тудулган башкараачы ишчилери сүре ле солынып турат. Темдектезе, Турачактагы районный организацияда председательдер баштамы организациялардын көп нургунында солынган. Председательди јуунда талдап тудардын ордына көстөп чыгарып турган учуралдар бар.

Мындый једикпестер кычырып турган лекциялардын тематический ууламјызына, учурына ла чындыйына јаманын јетирет. Кезик организацияларда лекциялардын тематиказы шүүжилбейт. КПСС-тин Төс Комитединин декабрь айда өткөн Пленумынын јөптөри аайынча «Знание» общественонун баштамы организациялары ишкүчиле јаткандарды тогузынчы бешјылдыктын јаан учурлу јылынын планын бүдүрерине көдүреринде бойынын јерин ле учурын јартап билип алар учурлу.

Бу өйдө «Знание» общественонун организацияларынын јаан учурлу ла күндүлү задачазы КПСС-тин Төс Комитединин, СССР-дин ле РСФСР-дин Верховный Советтеринин ССР Союзынын 50 јылдыгына учурлай өткүрген торжественный заседаниезинин документтеринде ле материалдарында айдылган идейно-теоретический ээжилердин ле политический шүүлтелердин аайын ишкүчиле јаткан элбек албаты-калыкка текши јартап айдып берери болуп јат.

Алынган молјулардын бүдүп турган аайын ла социалистический мөрөйдин учурын лекцияларда, беседаларда, докладтарда элбеде јартап айдып, озочылдардын ла производствонун јангыртучыларынын ижинин јакшынак эп-сүмелерин элбеде таркадып, ишкүчиле јаткандарды тогузынчы бешјылдыктын үчинчи јаан учурлу јылынын јакылталарын бүдүрерине ууландырар керек. Бу задачаларды јенүлү бүдүрерине «Знание» общественонун бастыра бөлүктери, анчадала онын баштамы организациялары эрчимдү јакшы иштеер учурлу.

А. СТАХОВА.

ЦЕХОВОЙ ПАРТИЙНЫЙ ОРГАНИЗАЦИЯНЫҢ ЧЕНЕМЕЛИНЕН

ФЕРМАНЫҢ КОММУНИСТТЕРИ

Эликманардагы совхозтын Оностогы фермазынын цеховой партийный организациясында партиянын 30 члени ле членнинг кандидаттары бар. Ол тоодон 21 коммунист јер ле мал ижинде туружат. Механизатор болуп 8, малчы болуп 9 кижии иштеп јат. Коммунисттердин көп сабазы — производствонун озочылдары. Андыйлардын тоозында тракторист Л. В. Мизонов, ол 1972 јылда «За трудовую доблесть» медальла кайралдаткан. 7 коммунист — бюронын члендери, 5 — партгруппорг, 8 коммунист — јурт Советтин депутаттары, бир кижии аймаккый Советтин депутады, 31 коммунисттен 24 кижии јаантайын бүдүретен јакылталу.

Партбюро бойынын ижинде төс ајаруны ого бүдүмжилеген бөлүкте ле коллективте улусты ишке каруулу болорына таскадат. Партийный бюронын заседаниелеринде партийный жүрүмнин ле фермада производственный керектер шүүжилип, политический ле јуртхозяственный кампанияларды өткүрери јанынан план јөптөлип туру. Бюронын кажы ла члени ого бүдүмжилеген иш учун каруулу.

Партийный бюро фермадагы 5 партийный группанын ижине јаан ајару эдип јат. Бастыра партгруппалар иштеер планду, јуундарды бойынын өйинде өткүредилер. Партгруппоргтор бүдүрген ижинин дневнигин тургузып јат.

Темдектезе, Устүги-Оностогы участоктын партийный группаында 5 коммунист. Онын ижин јылкычы коммунист В. С. Яманов башкарат. Партгруппа участкогы

ишчилердин ижин төзөмөлдү өткүрерин ле социалистический мөрөй канайда өдүп турганын јаантайын шинжүде тудуп туру.

Јаантайын өткүрилип турган јуундарда производственный сурактарды шүүжери, бир кезек коммунисттердин ле партийный эместердин отчетторын угары өдүп јат.

Гаражтагы партийный группа јакшы иштейт. Цеховой парторганизацияда кажы ла айдын числозына јетире јуун кыйалта јок өткүрилип туру. Оны өткүреринде партбюронын члендери ле өскө дө партийный активисттер эрчимдү туружып, јуун бийик кеминде өдүп јат. Кажы ла јуунда көп улус куучын айдып, јакшынак шүүлтелер эдип туру. Коммунисттер хозяйстводо тузаланбаган аргаларды тузаланары ла ишти јарандыраы јанынан шүүлтелерин айдадылар. Партийный јуундарда бүгүнгү күннин сурактарыла коштой хозяйствонин ичкери өзүп баратан өскө дө сурактары элбеде шүүжилет. Партийный јуундарда хозяйствонин ичбойындагы керектери ле идейно-воспитательный сурактар шүүжилип јат. Анда ферманын башкараачы ишчилеринин ле специалисттеринин, анайда ок общественный организацияларынын, профсоюзтын месткомынын, комсомольский организациянын, үй улустын совединин ле нөкөрлик јаргынын ижинин отчетторын угары јаантайын өдөт. Јуундарда партиянын XXIV съездинин кийнинде, КПСС-тин Төс Комитединин бастыра јөптөри шүүжилген. Јуундарда оноң озо өткөн јуундарда эдилген критический шүүлтелер јүрүмде канайда бүдүп турганын угуп турулар.

Партбюро коммунисттердин үредүзин төзөмөлдү өткүрерине јаан ајару эдип турганын јакшынак керек деп темдектеерге јараар. Олор марксизм-ленинизмнин төзөлпөлөрин үренер школдо социализмнин политэкономиязын үренедилер. Үредү айына эки катап өткүрилет. Үредү өдүп турган кыпта ферманын производственный көргү-

зүлери ле социалистический молјулар, уй саачылардын, малчылардын молјулары ла сүт саап алгандардын графиги ксргүзилген. Үредүге жүрүп тургандарга, агитаторлорго, специалисттерге керектү «Партийный жизнь», «Агитатор», «Животноводство», «Овцеводство», «Ветеринария», «Бухгалтерский учет», ошон до өскө журналдар ла жүзүн-жүүр газеттер бар.

Фермаларда көргүзүлү агитация жакшы жазалган. Уй саачылардын эн артыгына учурлай флаг ксдүрилип, бергендү иштү улустын фотографиялары озочылдардын доскозына кондырылат. Көргүзүлү агитацияда жаан аяру социалистический мөрөйгө, онын итогтарына эдилип туру.

Цеховой парторганизацияда коммунисттер партийный жакылтазын, агитаторлор жартамалду ижин канайда бүдүрип турганын ла политшколдын угаачыларынын үредүзин, партийный органдардын жөптөрүн, ферманын финансово-хозяйственный ксргүзүлөрүн, комсомольский организациянын ижин, комудалдарды ла угузуларды аяруда тудары жанынан агылу журналдар бар. Парторганизация кажы ла кварталда бүдүретен керектер аайынча пландар тургузат.

Цеховой парторганизациянын качызы В. И. Лузина, бойы агроном, партийный активле жартамалду иштер өткүрерине жаан аяру эдет, коммунисттер партийный жакылтаны канайда бүдүрип турганын жаантайын шинжүде тудат. Партийный бюро журт Советтин исполкомынын, школдын, клубтын ла библиотекуанын ижине жаан аяру эдет. В. И. Лузина, бастыра производственный участоктордо, бригадаларда, фермадагы жуундарда, профсоюзный ла комсомольский организациялардын жуундарында жаантайын туружып, ишти жарандылары жанынан шүүлтерин айдат.

Оностын журт улусы бийик культуралу болоры учун,

общественный ээжилерди бузаачылар јок болоры учун эрчимдү тартыжып јат. Јурт сход өйлү-өйинде өткүрилет.

Ферма 1972 жылда госуударството малдан алган продукцияны садар планын јенүлү бүдүрген. Кажы ла уйдан жылына 2041 килограммнан сүт саалган, а текши совхозто ол көргүзү жүк ле 1698 килограммнан болгон.

Оностогы ферманын ишчилери бешјылдыктын тәс учурлу үчинчи жылында баштапкы кварталдын планын јенүлү бүдүрип, жылдык планды ла социалистический молјуларды бүдүрер амадулу иштейдилер.

Д. ТАБАЕВ.

ЈАШӨСКҮРИМ — ИШТИН ВАХТАЗЫНДА

Бистин аймакта эки мунган ажыра комсомолдор иштеп ле үренип јат, ол тоодо јуртхозяйственный иштерде бир мунга шыдар комсомолдор ло јашөскүрим иштегилейт. Көп комсомолдор аймактын промышленный предприятиялеринде иштегилейт.

Јашөскүрим иште эрчимдү туружып, текши үредүзи бийик болуп, јангы техниканы ла механизмдерди билгир тузаланып турганы текши јарлу. Онын учун бистин аймактын баштамы партийный организациялары комсомолдор ло јашөскүрим ортодогы тѳзѳмѳлдү ле јартамалду иштерди тыгыдарын ајаруга алып, бир кезек чокум иш ѳткүредилер. Анчадала моторлор ремонттор Маймадагы заводтын, мебельдер эдер Манжероктогы фабриканын, Каракокшадагы агашпромхозтын, аракы эдер заводтын, геофизический экспедициянын, Горно-Алтайский ченемел көргүзер јуртхозяйственный станциянын, Чойдогы совхозтын ла бир кезек өскө дѳ баштамы партийный организациялары, парткомдоры ла олордын качылары јиит ишчилер ортодо элбек јартамалду иш ѳткүрип, комсомольский организациялардын ижин јакшы башкарадылар. Темдектезе, моторлор ремонттор заводтын парткомынын качызы нѳк. Карпова М. Н. јиит ишмекчилердин иштеги ле јүрүмдеги некелтелерин јакшы билип, заводтын коммунисттери ажыра комсомолдордын ижин ле общественный керектерин башкараын јакшы тѳзѳп туру. Мында керектү чокум сурактарды парткомдо, профсоюзтын завкомында, коммунисттердин ле ишмекчилердин јуунында шүүжери тѳс ајаруда турат.

Аймактын ишкүчиле јаткандары бешјылдыктын ст-көн эки јылынын производственный программазын бүдүргенинде јашöскүримнин јаан јөмөлтөзи бар. Былтыргы мөрөйдө «Бойынын профессиязы аайынча эн артыгы» деген ат-нерени моторлор ремонттор заводтын токари Виктор Красильников, Чойдогы совхозтын уй саачызы Людмила Торлопова, Ыныргыдагы совхозтын бозу азыраачызы Наталья Свиридова, Кызыл-Öзөктөги совхозтын шоферы Александр Мозгунов алгандар. Олор аймактын комсомолдорынын ла ончо јиит ишчилеринин социалистический мөрөйинин јенүчилери.

Аймактын ишкүчиле јаткандары, ончо јашöскүрими быјылгы јенил эмес айалгада промышленный ла јуртхозяйственный продукцияларды јеткилинче эдип чыгарары учун мөрөйдө эрчимдү туружадылар.

Јашöскүрим КПСС-тин XXIV съездинин, партиянын Төс Комитединин 1972 ј. декабрьда болгон Пленумынын јөптөрин ле Л. И. Брежневтин СССР-дин 50 јылдыгына учурлаган докладында тургузылган задачаларын јүрүмде бүдүрерге амадап, социалистический мөрөйдин тебүзин тыгыдып туру. Советский јашöскүримнин Бастырасоюзный фестивалине учурлаган мөрөй баштаар деп баштанкайды аймакта элден озо моторлор ремонттор заводтын механический цегинин јиит ишчилери ле јурт хозяйствонун ченемел көргүзер станциязынын Алгаирдеги бөлүгинин јиит уй саачылары эткендер. Олор бойларынын коллективтеринде јуундар өткүрип, чокум молјулар алынган. Алгаирдин јиит малчылары јарымјылдык молјуларын 24 июнге бүдүрери учун тартыжып јат.

Маймадагы моторлор јазаар заводтын механический цегинде 52 кижии иштеп јат. Ол тоодо алты коммунист, комсомолдын 36 члени, ончозы јүзүн-јүүр профессиялу, башка-башка национальностторлу улус нак иштегилейт. Олор Бастырасоюзный фестивалга учурлай јүскүндүк вахтага туруп, мындый молјулар алынгандар:

— жарымжылдык производственный программаны 24 июньга јетире бүдүрер;

— кажы ла јиит ишмекчи сменный нормазын 115 процентке бүдүрер;

— 500 салковойго электроэнергияны, инструменттерди ле сырьелорды кымакайлап алар;

— ончо јиит ишчилер политический, экономический ле анылу технический билгирлерге эрчимдү үренер. Беш кижги башка-башка коштомо профессияларга үренип алар;

— бүдүрген иштин чындыйын бийиктедип, баштапкы ла тарыйдан табыштыарын 88 проценттен 92 процентке јетирерин јеткилдеер;

— кажы ла јиит ишмекчи рационализаторлордын ла изобретательдердин тоозына кирер;

— заводтын художественный самодеятельнозынын коллективи совхозтын ишмекчилерине 3—4 ойын-концерт көргүзер. Общественный малга 1500 центнер өлөн белетеер;

— заводтын јиит ишчилери 21 апрельде текши коммунистический субботникте эрчимдү туружар.

Бу күндерде моторлор јазаар заводтын ла Алгаирдин јиит ишчилери бойлорына алынган молјуларын жүрүмде бүдүрери учун тартыжып, социалистический мөрөйдө эрчимдү туружадылар. Олор жарымжылдык молјуларды бүдүрерине аймактын ишкүчиле јаткандарына јаан јөмөлтөзин јетирип, советский Јашөскүримнин күнин ле Бастырасоюзный фестивальды иште ла жүрүмде јакшынак једимдерле уткыырга амадап, иштин эрчимин там ла тыгыдадылар.

Б. АЛУШКИН.

БЕШЖЫЛДЫКТЫҢ ЭҢ УЧУРЛУ ЖЫЛЫНДА СЕНИҢ ЈЕДИМИҢ

(Комсомольский пропагандисттерге)

Комсомолдордың политический үредүзи учына једип браат. Бу үредүлү жылды «Бешжылдыктын эң учурлу жылында сениң једимдерин» деп тема аайынча Ленинский урокло божодоры темдектелген. Эки часка улалткан мындый занятиеде КПСС-тин башкараачы учуры ла ижи керегинде, партиянын теориязы, стратегиязы ла тактиказы керегинде, онын коммунизм учун тартыжузы керегинде жыл туркунына үренген материалдарды текшилей көрөр керек. Занятие јакшы өтсин деп, бу тема аайынча төс сурактарла улусты ажындыра таныштырар, кезиктерине јаан учурлу сурактар аайынча рефераттар, докладтар, куучындар белетеери јанынан јакылталар берер керек.

Ленинский урокко белетенип турган өйдө пропагандист јииттердин ле кыстардын ајарузын В . И. Лениннин иштерин, анчадала јашөскүримнин ле комсомолдың задачалары айдылган иштерди, Лениннин кереес јакылталары эмдиги эйдин айалгазында канайда бүдүп турганы керегинде айдылган партийный ла комсомольский документтерди база катап кычырарына, ууландырар керек. Советский обществодо социалистический мөрөйдин учурын јартаарын, онын кеберлери там ла көптөп, чокумдалып турганын база ајаруда тудар керек. Үренип турган улус бойларынын предприятиелеринде ле хозяйстволорында мөрөй канайда төзөлгөнин, бийик социалистический молјулар алары канайда өдүп турганын, јенүчилерди моральный ла материальный јанынан канайда көдүрип-көкүдип турганын јакшы билип алаала, урокто темдек эдип куучындап берерге белетенип алганы сүрекей јакшы болор эди.

Ленинский урокко белетенип турган улус В. И. Ленин-
нинг «Мөрөйди канайда тѳзѳѳр» деген ижин конспектиро-
вать эдип алзын деп јакылта берер керек.

Урокты баштап тура, пропагандист мѳрѳйдин тѳс
амадузын јартап јат: бешјылдык планнын јакылталарын
бѳдѳрери учун јана баспастан тартыжары, научно-тех-
нический ичкери ѳзѳмде туружары, иштин арбынын бий-
иктедери, производствонин технико-экономический је-
димдерин јарандырары, кымакай ла чебер болорын ты-
гыдары, кажы ла јиит ишчини албаты-јоннын текши
јѳѳжѳзин, ээзи кижичилеп, чеберлеп јѳрерине ѳредери.

Пропагандист кире сѳзинде анайда ок В. И. Ленин-
нинг «Мѳрѳйди канайда тѳзѳѳр» деген бичигине ајару
эдип, коммунизмди тѳзѳп бѳдѳреринде албаты-калык эл-
беде ле эрчимдѳ турушканы кандый јаан учурлу болуп
турганы керегинде јартап бергени сѳрекей јакшы болор.
В. И. Ленин социалистический мѳрѳйди јангы общество
тѳзѳйтѳн эл-аргалардын бирѳзи деп кѳргѳнин СССР-дин
историязынан, бистин областьтын, кажы ла коллектив-
тин ижинен ле јѳрѳминен алган чокум темдектер ажы-
ра јартап берер керек. Мѳрѳйди тѳзѳѳрине В. И. Ленин-
нинг некелтелерин (мѳрѳй јарлу болоры, једимдерди тѳн-
дештирип кѳрѳр аргалу эдери, озочылдардын једимдерин
элбеде таркадары) база јартап береле, бу некелтелерди
предприятиелердин ле хозяйстволордын коллективте-
ринде канайда бѳдѳрип турганын, канайда мѳрѳйлѳшкѳ-
ни анчадала јаан тузалу болуп турганын шиндеп кѳрѳр
керек.

СССР-де мѳрѳйлѳжѳри качан, канайда табылганы-
на, ол канайда јылдан јылга элбеп, јаранып турганына
база ајару эдилер учурлу. Озочыл ченемелди элбеде ту-
заланарына, технический ичкери ѳзѳмди тѳргендедерине
ле общественный производствонин тузазын тыгыдарына
социализм сѳрекей јарамыкту айалга берип турганы ке-
регинде кыйалта јок айдар керек. Ненин учун 1973 јыл

тогузынчы бешжылдыктын сүреен жаан учурлу жылы деп бодолуп турганын, бу жылда коллективке производственный пландарды ла алынган молжуларды бүдүрер жанынан кандый задачалар турганын айдарга пропагандист база ундыбас учурлу.

Үренип турган комсомолдор ло жашөскүрим «Бешжылдыктын жаан учурлу жылын мергендү ишле темдектейли» деген Бастырасоюзный комсомольский жуунда алынган молжуларын канайда бүдүрүп турганын, озор «КПСС-тин XXIV съездинин жөптөрүн жүрүмде бүдүрер» деп Ленинский зачетто канайда туружып тургандарын бу урокто база аярып көрөр керек.

Ленинский урокто мындый сурактар тургузып, куучын өткүрерге жараар:

1. Мөрөйлөжөринин ленинский ээжилериле слердин организация канайда башкарынып жат?

2. 1972 жылда, СССР-дин бежен жылдыгын темдектеген жылда, кандый жаан, жакшы керектер слердин сагыжаарда ундылбай артып калды?

3. Бешжылдыктын үчинчи жылынын задачаларын бүдүрери учун социалистический мөрөйдө слердин организациянын комсомолдоры ла жашөскүрими канайда туружып жат?

4. Бастырасоюзный комсомольский жуунда алынган молжуларды комсомолдор ло жашөскүрим канайда бүдүрүп жат?

5. Жашөскүримди ишке ле социалистический ар-жөөжөпө коммунистический күүн-санаалу эдип тазыктырарында ла жашөскүримнин иштеги ле общественный эрчимин тыгыдарында социалистический мөрөйдин учуры кандый?

6. Слердин комсомольский организация иштин арбынын бийиктедери ле продукциянын чыгдыйын жарандары учун канайда тартыжып турганын куучындап берер.

7. Кружокто үренип турган улустың кажызы ла советский јаш өскүримниң Бастырасоюзный фестивалине белетенери јанынан нени эдип јат?

Ленинский урокко белетенер тушта кыйалта јок кычыратан литература:

В. И. Ленин. «Мөрөйди канайда төзөөр». ПСС, 35 т., 195—205 стр.

В. И. Ленин. Советский јанның тургуза ла бүдүрөтөн задачалары. ПСС, 36 т., 184—206 стр.

В. И. Ленин. Кооперация керегинде. ПСС, 45 т., 369—377 стр.

СССР-дин албаты-хозяйствозын 1971—1975 жылдарда өскүрериниң тогузынчы беш жылдык планы аайынча КПСС-тин XXIV съездиниң Директивтери. КПСС-тин XXIV съездиниң материалдары, Горно-Алтайск, 1971 ј., алтай тилле, 263—346 стр.

«Социалистический мөрөйди төзөөрин мынан ары јарандылары керегинде» КПСС-тин Төс Комитединиң јөби. Политиздат, 1972 ј.

Брежнев Л. И. Советский Союзтың Коммунистический партиязының XXIV съездине КПСС-тин Төс Комитединиң отчетный доклады. КПСС-тин XXIV съездиниң материалдары. Горно-Алтайск, 1971 ј., алтай тилле, 5—140 стр.

Брежнев Л. И. КПСС-тин XXIV съездиниң јөптөри — советский профсоюзтардың јуучыл программы. М., Политиздат. 1972 ј.

ВЛКСМ-ниң Төс Комитединиң IV пленумының документтери ле материалдары. 1971 ј, 27 апрельде. М., «Молодая гвардия», 1971 ј.

«1973 жылда ашты ла јер ижиниң өскө дө продуктарын өскүрерин ле белетеерин көптөдөри учун јурт хозяйствоның ишчилериниң Бастырасоюзный социалистический мөрөйин элбедери керегинде» КПСС-тин

Төс Комитедининг, СССР-динг Министрлеринин Соедини-
нинг, ВЦСПС-тинг ле ВЛКСМ-нинг Төс Комитедининг јө-
би. «Звезда Алтая» 1972 ј., 8 декабрь, «Алтайдын Чолмо-
ны» 1972 ј., 22 декабрь.

Б р е ж н е в Л. И. Советский Социалистический рес-
публикалардын Союзынын беженјылдыгы керегинде.
Горно-Алтайск, 1973 ј., алтай тилле.

Алтайский крайдын ишкүчиле јаткандарынын 1973
јылга алынган социалистический молјулары. «Алтайская
правда» 1973 ј., 9 февральда.

Төрөлиске көп, чындый, баазы јенгил продукция бе-
реликтер. «Молодежь Алтая» 1973 ј., 20 февраль.

Р. САЙМУНОВА.

БИСТИН КАЛЕНДАРЬ

1 Май — телекейдин ишкүчиле јаткандарынын бирлигинин күни

Баштапкы майда јер үстинин бастыра ишкүчиле јаткандары бойларынын обществоны революционный јолло өскөртс кубултары учун, бастыра албатылардын јаркынду келер өйи учун тартыжарга белен болгондорын көргүзедилер. Советский улус бу байрамды партиянын XXIV съездинде јөптөлгөн тогузынчы бешјылдыктын улу јаан пландарын бүдүреринде једип алган жагы једимдериле уткыйдылар.

Туулу Алтайдын ишмекчилери ле колхозчылары, интеллигенциязы ла бастыра ишкүчиле јаткандары Баштапкы майдын байрамын областьтын экономиказын ла культуразын өскүреринде јаныдан једип алган једимдериле бийик көдүринилү темдектейдилер.

1-кы Майда Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандарынын депутаттарынын Советтеринин баштапкы областной съезди башталганынан ала 50 жыл толуп јат.

В. И. Лениннин ле Коммунистический партиянын баштанкайыла Бастырароссийский Төс Исполнительный Комитет 1922 жылда 1-кы июньда Туулу Алтайда автономный область тсзөөри керегинде јөп јараткан. Јаңы төзөлгөн областьта јербойындагы јандарды 1923 жылдын апрель айына јетире Совет јаңнын удурумга турган чрезвычайный органдары — революционный комитеттер башкарган.

1923 жылда 1 Майда Улалу јуртта Туулу Алтайдын ишкүчиле јаткандарынын Советтеринин баштапкы областной съезди ачылган. Съезд 1-кы майдан ала 6-чы

майга јетире иштеп, областьта государственный аппарат-ты тӱзӱгӱн, областьтын экономиказын ла культуразын ӱскӱрери јанынан тӱс сурактарды кӱргӱн.

Туулу Алтайдагы автономный областьтын эн бийик башкараачы органы — областной Совет ле онын исполнительный комитеди бойынын ижин бу съездтен ала баштаган.

Областной Советтин баштапкы съезди Туулу Алтайдын экономиказын ла социально-культурный строительствозын ӱскӱреринде сӱрекей јаан учурлу болгон.

Областной Советтин баштапкы съезди керегинде материал «Агитатордын блокнодынын» тӱртинчи номеринде јарлалган.

5 майда марксизмнин тӱзӱӱчизинин — Карл Маркстын чыкканынан ала 155 јыл толуп јат.

5 МАЙ — ПЕЧАТЬТЫН КҮНИ.

Јылдын сайын бежинчи майда советский улус Печатьтын кӱнин темдектейдилер. Бу байрам большевиктердин кӱнӱн сайын чыгар «Правда» газединин баштапкы номери чыккан кӱнге учурлалган. В. И. Ленин тӱзӱгӱн «Правда» газет 61 јылдын туркунына чыгып, бистин Коммунистический партиянын политиказын орооннын сырагай элбек калык-јонынын ортозында јартаары јанынан сӱрекей јаан иш ӱткӱрет. Албатынын чындык прессазы тӱзӱлгӱнинин кӱнинде бистин областьтын «Звезда Алтая» ла «Алтайдын Чолмоны» газеттеринин онынчы мун номерлери чыгып јат.

КПСС-тин обкомынын ла ишкӱчиле јаткандардын депутаттарынын областной Советтин органдары болуп турган областной газеттер бойларынын баштапкы ла номерлеринен ала Туулу Алтайдын эл-јонынын јӱрӱмин социалистический эдип кубултары ла коммунизмнин јаркынду келер ӱйине тӱрген тебӱлӱ ичкериледери учун тар-

тыжып турулар. Областной газеттердин онмунгынычы номерлери чыгып јатканы бистин областьтын ишкүчиле јаткандарынын политический ле социально-культурный өзүминде сүрекей јаан учурлу керек болуп јат.

7 май — Радионын күни.

9 май — Јенүнин күни.

19 май — В. И. Лениннин адыла адалган пионерский организациянын төзөлгөн күни.

25 май — Африканын јайымдалганынын күни.

27 май — Химиктердин күни.

28 май — Пограничниктердин күни.

30 майда Бурятский АССР-дин төзөлгөнине бери 50 жыл толуп јат.

**АЛТАЙДЫН БИЧИКТЕР ЧЫГАРАР
ИЗДАТЕЛЬСТВОЗЫНЫН ТУУЛУ АЛТАЙДАГЫ
БӨЛҮГИ 1973 ЖЫЛДЫН 1-кы КВАРТАЛЫНДА
МЫНДЫЙ БИЧИКТЕР КЕПКЕ БАЗЫП ЧЫГАРГАН:**

Алтай тилле:

Л. И. Б р е ж н е в: «Советский Социалистический Республикалардын Союзынын беженжылдыгы керегинде».

1972 жылда 21 декабрьда КПСС-тин Төс Комитединин Верховный Совединин ле РСФСР-дин Верховный Совединин ССР Союзынын төзөлгөннин 50 жылдыгына учурлай кожо өткүргөн торжественный жуунында КПСС-тин Төс Комитединин Генеральный качызы нөжөр Л. И. Брежневтин доклады.

Ш. С. Я л а т о в. «Яркынду јаш тужыбыс». Повесть.

Автор — азийгы комсомольский ле партийный ишчи, 20—30 жылдарда алтай јерде јангы јүрүм төзөлип өскөнин ле ол сйлөрдө социалистический кубулталар канайда өткөнин көргүзет. Ол бойынын јүрүмин, бойына кураа от-јалбыштый баштапкы комсомолдордын ижин, амадуларын, санааларын чокум ла јилбүлү бичийт.

У. С. С а д ы к о в. «Кечүдеги ис». Куучындар ла очерктер.

Автор — јүрүмди јакшы билер, ченемелдү журналист. Мынын учун производствонин озочылдарынын эрчимдү ижи, олардын кылык-јангы, јүрүми, амадузы бу бичикте бүдүмјилү чын көргүзилип, бай тилле бичилген.

Б. У. У к а ч и н. «Аргымактын мангы». Үлгерлер.

Поэттин ады бистин ороондо элбеде јарлу. Бичикте поэттин эмдиги эй, эмдиги јүрүм керегинде јангы үлгерлери кепке базылган.

К. Д. К о ш е в. «Отык». Үлгерлер ле поэма.

Јиит поэт Төсрөли, Туулу Алтайы керегинде көдүри-

ңилү бичийт. Ол бойы јолдор тудачы инженер болуп Түндүк талада иштейт. Поэт бойыла кожо иштеп турган улустың јүрүмин, санаазын чын көргүзип, јүрегинең бичийт.

И. Б. Ш и н и ж и н. «Јеримниң кожоңы». Ұлгерлер.

Иван Шинжин балдарга учурлап бичиген куучында-рыла јарлу. «Јеримниң кожоңы» — автордың ұлгерле-риниң баштапкы јуунтызы. Бичикте — советский улус-тың бийик амадулары, ат-нерелү ижи, бузулбас најылы-ғы, алтай албатының ырысту салымы.

Ю. Д е д е р е р, Н. К р ы л о в а. «Буурдың оорулары». Авторлор буурдың ооруларын баштап табылганын сезип ле ол оорулардан чеберленери керегинде бичийт.

Орус тилле:

Д. Б. К а и н ч и н. «Люди одной долины». Повестьтер ле куучындар.

Писательдин орус тилге көчүрилген баштапкы бичиги. Автордың бичигени јурт јердеги улустың јүрүмин терен билгениле, оны бүдүмјилү көргүскениле аңыланып јат. Бу бичикти кычыраачылар јарадып уткыыр деп иженип турус.

А. М. И л ь и н. «Новый Алтай». Кожондор.

Сибирьдин композиторы А. М. Ильинниң ады 1936 јылдан бери алтай музыканың өзүмиле колбулу. Оның көп кожондорын албаты јараткан. Бичикке јарлу ко-жондор ло «Ұч кыс», «Алтың-Чачак» деп балеттерден алган бир кезек танецтер кирген.

БАЖАЛЫҚТАР

17 июнь — јербойындагы Советтерге выборлордын күни	1
Иштин ытогторы ла јурт хозяйствонун ишчилеринин задача- лары	5
Түжүмге јаан кичеемел	9
Јерди јарандырарына албаты-јоннын кичеемелин ууландырар .	13
«Знание» обществонун баштамы организацияларынын ижин јарандырар	17
Цеховой партийный организациянын ченемелинен	21
Јашөскүрим — иштин вахтазында	25
Бешјылдыктын эн учурлу јылында сенин једимин	28
Бистин календарь	33
Бичиктердин подказы	36

БЛОКНОТ АГИТАТОРА

Редакционная коллегия

Подписано к печати 8/V 1973 г.

Формат 70×108¹/₃₂. Усл. п. л. 1,75. Уч.-изд. л. 1,46. АН 09149.

Заказ 1897. Тираж 872 экз.

Горно-Алтайское отделение Алтайского книжного издательства,
г. Горно-Алтайск, пр. Коммунистический, 44,
Горно-Алтайская типография, пр. Коммунистический, 27.

4 акча